

Toeristen Bhutan moeten eigen CO₂ compenseren met hogere belasting

Freya Bosma
Amsterdam

Bezoekers van Bhutan betalen voortaan bijna 200 euro per persoon per dag aan toeristenbelasting. Het Himalayastaatje wil met deze 'duurzaamheidsstaks' de CO₂-uitstoot van het toerisme compenseren.

De opbrengsten gaan naar de aanplant van bomen en naar investeringen in waterkracht en elektrisch vervoer. Reizigers die van het hooggebergte en de boeddhistische kloosters in het tussen India en China gelegen koninkrijkje willen genieten, worden vanaf 23 september getraakteerd op de groene premie. Het land opent dan weer voor buitenlanders. Vanwege corona waren zij lange tijd niet welkom.

'Corona stelde ons in staat na te denken over hoe we de toerismesector beter kunnen structureren', vertelt Tandi Dorji, minister van Buitenlandse Zaken en voorzitter van de Toeristische Raad van Bhutan, aan de *Financial Times*. 'We willen bezoekers hoogwaardige reiserivieringen bieden en tegelijk goedbetaalde banen creëren voor onze burgers.'

De maatregel past in een bredere beweging om anders om te gaan met massatoerisme. Zo experimenteert Venetië, dat ieder jaar tien miljoen bezoekers trekt, deze zomer met entreegeld. Vakantiegeangers die het

San Marcoplein of Canal Grande willen zien, tellen bij nieuwe toegangshekken van Venetië 3 tot 10 euro neer voor een kaartje. In eigen land zucht met name Amsterdam, waar het op de Wallen geregeld schouder aan schouder schuifelen is, onder massatoerisme. De gemeente probeert al vijf jaar de stad een beetje terug te geven aan bewoners, door

Toeristen bij bergpas Dochula in Bhutan. Foto Daniel Rosenthal / de Volkskrant

onder meer nieuwe toeristenwinkels te verbieden en Airbnb-verhuur te bemoeilijken.

'Het is sterk dat Bhutan uitgaat van hoeveel toeristen ze zelf willen en wat de natuur aankan', reageert Paul Peeters, lector duurzaam toerisme aan de hogeschool van Breda. Het heeft volgens hem voordelen dat het land zo minder toegankelijk is voor de (westerse) massa. 'Toen Thai-

land een massabestemming werd, verdween het paradijselijke.'

Andere vakantiebestemmingen zullen het voorbeeld van Bhutan niet snel volgen, meent Peeters. 'Op terschelling, bijvoorbeeld, reguleer je het bezook vooral met het aantal accommodaties en ferry's.' Maatregelen op het vlak van bereikbaarheid zouden wat hem betreft ook voor Venetië perspectief bieden. 'Cruiseschepen verbieden heeft meer impact dan die paar euro entree.'

Bhutan maakt de invoer van de toeristentaak bekend op het moment dat het land er economisch gezien weinig florisant voor staat. De stijgende olie- en graanprijzen doen de financiële reserves slinken. Om de economie er weer bovenop te krijgen, overweegt de overheid een importverbod op snacks en koekjes. Later kan dat worden uitgebreid naar een ban op essentiële producten. Bhutan heeft een schuld van 2,2 miljard dollar bij India, de belangrijkste handelspartner. Indiërs die hun kleine buurland bezoeken, betalen overigens 14 in plaats van de bijna 200 euro 'duurzaamheidsbelasting'.

Het 800 duizend inwoners tellende Bhutan laat pas sinds 1974 toeristen toe. Wie het land tot nog toe bezocht, was verplicht een georganiseerde reis te boeken. Daar was een toeristenbelasting van bijna 65 euro per dag bij inbegrepen.

Ongedierte

REPORTAGE BEDWANTSEN IN HUIS

De jeukende gast die het liefst nooit uitcheckt

Bedwantsen zijn een groeiend probleem in Nederlandse woningen. De insecten veroorzaken jeuk en bultjes en zijn moeilijk te bestrijden. Kosten lopen snel op, ook voor huurders, want woningcorporaties zijn niet verantwoordelijk.

Roos van Riel
Amsterdam

Wanneer Mohammed Yacoubi (53) midden in de nacht wakker wordt in zijn sociale huurappartement in Amsterdam, met jeuk en een nieuw rood bultje, gaat hij hem alles op de automatische piloot. Beddengoed eraf, op zoek naar de boosdoener, doodmaken en nieuw beddengoed erop. Door een bedwantsenplag die maar geen permanente oplossing krijgt, is dit dagelijks vaste prik voor Yacoubi en zijn burens.

Of hij ook roodbruine besties in huis had lopen, vroeg Yacoubi's buurvrouw hem bijna drie jaar geleden. Werkend in een Amsterdams hotel wist Yacoubi gelijk waar hij moest kijken. Bij het wettrekken van een plint vlak bij zijn bed was het direct raak: daar liep inderdaad een bedwants. Door zijn werk wist hij ook gelijk hoe groot het probleem was.

Bedwantsen zijn kleine, roodbruine insecten van ongeveer een halve centimeter groot. Ze komen vooral voor op plekken waar veel mensen slapen, zoals hotels. Vaak reizen de besties in de koffer vanaf de vakantiebestemming mee naar huis. Eenmaal op hun nieuwe bestemming aangekomen verschuilen ze zich in en rondom het bed, waar ze zich 's nachts voeden met menselijk of dierlijk bloed. Een beet van een bedwants kan hevig jeuken, maar is niet ziekmakend.

De insectensoort komt steeds vaker voor in Nederland, zegt Robin de Vries, bioloog bij het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD). Door de toename van internationale reizen de afgelopen decennia zijn de bedwantsen, die oorspronkelijk uit Zuid-Amerika komen, nu overal ter wereld te vinden. Ook na de opheffing van de reisbeperkingen door corona groeit het aantal bedwantsen in Nederland weer. Zo is het aantal meldingen bij ongediertebestrijder Rentokil alweer ongeveer op hetzelfde niveau als in 2019: zo'n acht à negen per week.

Verhuizen

In een koffietentje op de hoek van zijn straat vertelt Mohammed Yacoubi over zijn 'nachtmerrie'. Thuis afspreken is niet verstandig, bezoek kan namelijk per ongeluk een bedwants meenemen naar huis. 'Voeger kwa-

men familie en vrienden regelmatig langs voor een etentje of bleven ze logeren', zegt Yacoubi. Nu durft alleen zijn schoonmoeder het nog aan om langs te komen. Zijn 11-jarige dochter Inez kan al meer dan twee jaar niet thuis spelen met vriendjes of vriendinnetjes. Logeren is uitgesloten.

Er zijn perioden geweest net na een bedwantsenbestrijding - Yacoubi's woning is al acht keer behandeld - dat hij dacht dat ze ervanaf waren. Maar dan kreeg hij op werk toch weer een berichtje van zijn dochter of echtgenote dat er eentje was gevonden. 'Dan zakt de moed je in de schoenen.'

“**Zelf de plaag bestrijden was gewoon mission impossible. Alle burens om ons heen hadden de beesten**

Maria de Mol van Otterloo
Verhuisde vanwege bedwantsen

“**Als er ook maar eentje overblijft, begint het hele riedeltje binnen de kortste keren opnieuw**

Jaron Weijl
Operationeel directeur ongediertebestrijder Rentokil

Maria de Mol van Otterloo (49), de buurvrouw die Yacoubi destijds waarschuwde, werd na 2,5 jaar met de bedwantsen naar eigen zeggen 'helemaal gek' en besloot te verhuizen. 'Zelf de plaag bestrijden was gewoon mission impossible', zegt ze. 'Alle burens om ons heen hadden de beesten.' De eerste paar bestrijdingen moest De Mol van Otterloo zelf bekostigen: een totaal van ongeveer 1.000 euro.

Huisarts vrijgesproken van moord schoonmoeder, vrouw wel bestraft

Hessel van Piekartz
Amsterdam

De rechtbank in Roermond heeft huisarts George W. vrijgesproken van de moord op zijn schoonmoeder. Zijn echtgenote krijgt een voorwaardelijke gevangenisstraf van negen maanden omdat ze een vals testament gebruikte om de erfenis van haar moeder op te eisen.

Het Openbaar Ministerie (OM) had een celstraf van 12 jaar geëist tegen W., omdat hij zijn 76-jarige schoonmoeder in 2016 doelbewust hoge doses medicatie had gegeven, waardoor zij uiteindelijk stierf. Hij zou dat hebben gedaan om de hand te leggen op de erfenis van de vrouw ter waarde van zo'n 281 duizend euro, redeneerde justitie.

Maar op basis van uitgebreid onderzoek is die beschuldiging van tafel geveegd. Volgens de rechter verslechterde de toestand van de vrouw in de dagen voor haar dood snel en handelde W., die behalve schoonzoons ook haar huisarts was, juist. De vrouw was al langer ziek en leed aan hartfalen, waardoor niet kan worden vastgesteld of ze is overleden door de medicijnen.

W. heeft altijd verklaard dat hij de medicijnen toediende omdat hij dat noodzakelijk vond vanwege de toestand van de vrouw. Hij erkende dat hij

daarbij willens en wetens het risico nam dat zij zou kunnen overlijden, maar ontkende de beschuldiging van moord. Het OM vond echter dat de huisarts bewust de doses verhoogde tot een fataal punt. De rechter gaat daar niet in mee en vindt op basis van de verklaringen van deskundigen dat de doses gepast waren voor de specifieke situatie.

De rechtbank legde de partner van de huisarts, Andrea W., wel een voorwaardelijke gevangenisstraf van negen maanden en 240 uur werkstraf op

Voorwaardelijke celstraf voor echtgenote voor gebruik van vervalst testament

voor het gebruiken van een vervalst testament. Notaris Jos V., die het valse document opstelde, kreeg eveneens een voorwaardelijke celstraf van negen maanden.

Volgens het OM veranderde de notaris op initiatief van de dochter het testament van de 76-jarige vrouw. Ze zouden daarbij geen rekening hebben gehouden met de demencie van de vrouw. Hierdoor zou ze mogelijk niet

in staat zijn geweest te begrijpen wat ze tekende. Enkele jaren daarvoor had ze nog bepaald dat haar bezittingen naar haar ex-vriend en enkele stichtingen zouden gaan. Door de wijziging kwam onder meer haar huis in Frankrijk bij haar dochter terecht.

De rechter vindt dat de vrouw had moeten weten dat haar moeder niet meer in staat was om haar testament te wijzigen. Ze zou daarbij enkel naar haar 'financiële belangen' hebben gekeken en gebruik hebben gemaakt van de kwetsbaarheid van haar moeder.

De straf voor de vrouw valt lager uit dan de anderhalf jaar, waarvan de helft voorwaardelijk, die het OM had geëist. De rechtbank acht niet bewezen dat de vrouw meewerkte aan de valsheid in geschrifte waarvoor de notaris uiteindelijk is veroordeeld. Tegen de notaris was anderhalf jaar voorwaardelijk geëist. De officier van justitie vond dat hij tuchtrechtelijk al genoeg was gestraft omdat hij uit zijn ambt is gezet.

Aan het eind van de uitspraak benadrukte de rechter dat de laatste jaren voor huisarts W. uitermate zwaar zijn geweest. Het proces duurde door het uitgebreide onderzoek zeer lang en ondertussen was er veel media-aandacht voor de zaak, wat het leven en werk van W., die de uitspraak grotendeels in vrijheid mocht afwachten, flink heeft bemoeilijkt.

Mohammed Yacoubi bekijkt de scheuren in zijn huis waaruit bedwantsen al jaren tevoorschijn komen.

Foto Joris van Gennip

Een bedwants bekeken door een rasterelektronenmicroscop. Foto ANP

Het bleek tevergeefs, en na nog een jaar 's nachts wakker worden van tientallen beestjes in bed, trok ze aan de bel bij de GGD en woningcorporatie Ymere.

De GGD blijkt dit soort ongedierte niet meer te bestrijden, maar Ymere kwam 'uit goede wil' wel in actie na lang aanhouden van de burens, vertelt ze. Wettelijk gezien is de woningcorporatie namelijk niet verantwoordelijk om iets aan ongedierte te doen. 'Maar

het was overduidelijk een collectief probleem dat alleen collectief op te lossen was. Daarbij lopen de kosten snel op, dus maar weinig mensen kunnen dit zelf betalen.'

Ook Ymere schakelde een bestrijder in, die de appartementen van Yacoubi en De Mol van Otterloo meerdere keren behandelde. Tevergeefs.

Bedwantsen bestrijden is erg lastig, weet de operationeel directeur van

ongediertebestrijder Rentokil, Jaron Weijel. De situatie van de Amsterdamse burens is extreem, maar het is met enige kennis van de insecten niet moeilijk in te beelden dat het zo uit de hand kan lopen. 'Wij gaan pas bestrijden als de bewoners of eigenaren echt bereid zijn om mee te werken', zegt Weijel. 'Daarmee bedoel ik: zoveel mogelijk moet eruit. Vloerbedekking, stopcontacten, matras.'

Hittekanonnen

Vervolgens worden hittekanonnen in de besmette ruimten gezet, die gedurende 24 uur de boel verhitten tot minimaal 50 graden. 'Daardoor sterven de wantsen en hun eitjes. Voorwaarde is dat het echt grondig gebeurt, want als er ook maar een beetje overblijft, begint het hele riedeltje binnen de kortste keren opnieuw.'

Gelaten deelt Mohammed Yacoubi zijn vele kriebelige anekdotes. Bijvoorbeeld over de nachten dat hij even bij zijn dochter van 8 maanden oud ging kijken en ook bij haar de rode bultjes zag. 'Je wordt wakker met een leger aan wantsen in je bed.' Hij glimlacht vaak tijdens het gesprek, maar zijn frustratie en wanhoop weet hij niet helemaal te verdoezelen. 'Het is een oorlog tegen de beestjes.'

Fysiek en geestelijk heeft het grote gevolgen voor de bewoners, vult zijn voormalige buurvrouw aan. Daarom vindt ze dat de ongediertebestrijding weer centraal moet worden georganiseerd door de gemeente. 'We moeten daarin meer solidair met elkaar zijn.' Waar de plaag in hun woningblok vandaan kwam, maakt haar helemaal niet uit. 'Iedereen kan het meenemen naar huis, dat gaat per ongeluk. Het

moet niet zo zijn dat alleen mensen met veel geld er ook weer vanaf kunnen komen.'

Bij Yacoubi eist de plaag ook haar tol. Het voelt voor hem als een neerwaartse spiraal waar hij niet meer uitkomt. Verhuizen is nog de enige oplossing, volgens hem. 'Ik reageer op elke geschikte woning die ik voorbij zie komen, maar het wil nog niet echt lukken', zegt hij.

Woningcorporatie Ymere ziet de grootte van het probleem in, laat een woordvoerder in een reactie weten. De normale bestrijdingen die zij hebben laten uitvoeren, hebben niet geholpen. Daarom willen ze tijdelijk de bewoners uit huis plaatsen om de vloeren en muren open te breken en ook daar de plaag te bestrijden. De bewoners zijn nog niet geïnformeerd, omdat de planning nog niet rond is. 'Dat vraagt echt wat logistieke afstemming', aldus de woordvoerder.

Inboedel

Yacoubi vindt dat Ymere te laat in actie is gekomen, waardoor het probleem totaal uit de hand is gelopen. Ook De Mol van Otterloo is teleurgesteld in de aanpak van de bestrijding. Bij de uithuisplaatsingen zet zij ook haar vraagtekens. Zelf heeft ze bij de verhuizing bijna haar volledige inboedel moeten wegdoen, om de beestjes niet naar haar nieuwe woning mee te nemen. 'De wasmachine, koelkast, kleding, het bed, meubilair, alles', zegt ze.

Nieuwe spullen kon ze kopen met financiële hulp van vrienden en familie. 'Iedereen leefde mee en wilde helpen.' Ze vreest dat niet al haar oude burens dat geluk hebben. 'Er zou een soort van fonds voor hen moeten worden opgezet om het allemaal te bekostigen.'

'PAK EERST UW KOFFER BUITEN UIT EN WAS UW KLEREN'

■ Het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) pleit voor meer bewustwording bij vakantiegangers, om te voorkomen dat bedwantsen mee naar huis komen. KAD-bioloog Robin de Vries: 'Check bij aankomst op je vakantieadres eerst even het matras op kleine beestjes, of rode of bruine bloedspetters. En zet nooit je koffer op of onder je bed, maar het liefst zo ver mogelijk ervandaan. Zoals in de badkamer.'

Bij het thuiskomen is het verstandig om de koffer buiten uit te pakken, alle kleding gelijk in een afgesloten zak naar de wasmachine te brengen en deze heet te wassen, op minimaal 60 graden. 'De grootste fout die mensen maken als ze toch bedwantsen in huis hebben gehaald, is spullen uit de besmette kamer naar een andere kamer verplaatsen zonder ze te behandelen', zegt De Vries. 'Zo heb je binnen de kortste keren een herbesmetting.'